

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Göteborgs universitet

Rektor
rektor@gu.se

Utbildningsdepartementet

Diarienummer:
GU 2022/457

Uppdrag om försöksverksamhet med praktknära forskning (ULF) - Göteborgsnodens slutredovisning

I föreliggande slutredovisning presenteras resultat och erfarenheter avseende försöksverksamheten med samverkan kring praktknära forskning, nedan benämnd försöksverksamheten ULF, som har bedrivits vid Göteborgs universitet sedan 2017.

Underlag till slutredovisningen har inhämtats från de lärosäten som ingår i Göteborgsnoden och från projektledningen för försöksverksamheten vid Göteborgs universitet. Rapporten har förankrats med medverkande lärosäten.

Slutredovisningen har fastställts vid rektors beslutsmöte 2022-02-24.

Eva Wiberg
Rektor

Maria Jarl
Rektorsråd

Slutredovisning försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning, Göteborgs universitet

Försöksverksamheten med samverkan kring praktikinära forskning, nedan benämnd försöksverksamheten ULF, bedrivs vid Göteborgs universitet sedan 2017.

Nationell samordning av försöksverksamheten ULF

Under perioden 2017–2021 har fyra universitet: Göteborgs, Karlstads, Umeå och Uppsala universitet, haft regeringsuppdraget att genomföra en försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning (ULF). De fyra universiteterna är huvudansvariga för försöksverksamheten och det arbete som skett i de fyra noderna och arbetet har skett i nära samverkan mellan alla 25 deltagande lärosäten och ca 150 skolhuvudmän.

Universiteterna har haft stort handlingsutrymme att besluta om lämplig organisation för försöksverksamheten och dess genomförande, vilket gör att flera modeller i olika miljöer har prövats.

Det samlade resultatet av försöksverksamheten redovisas i slutrapporten: *Slutredovisning av försöksverksamhet med samverkan kring praktikinära forskning (ULF) 2017–2021* och kompletteras av den externa utvärderingen genomförd av en forskargrupp vid Universitetet i Sørøst-Norge under ledning av professorerna Petter Aasen och Tine S. Prøitz.

Underlaget till den gemensamma slutredovisningen bygger på flera olika rapporter från arbetet runt om i landet. Flertalet av dessa underlag finns tillgängliga på den gemensamma webbsidan <https://www.ulfavtal.se>

De fyra ansvariga universiteterna lämnar dessutom in varsin rapport, som ger en mer fördjupad bild av arbetet i respektive nod. Framför allt lyfts de punkter som framställdes i Avsiktsförklaringen 2017: särskilda anställningar och uppdrag; aktiviteter för att bedriva och stärka praktikinära forskning utifrån förskolan/skolans behov; skapandet av långsiktiga strukturer för att möjliggöra för lärare, lärarstudenter och forskare att kunna samverka i praktikinära forskning och verksamhetsutveckling.

Detta är Göteborgsnodens slutredovisning.

Göteborgsnoden 2021

I Göteborgsnoden ingår Göteborgs universitet, Högskolan i Borås, Chalmers tekniska högskola, Gymnastik- och Idrottshögskolan, Jönköping University och Högskolan Kristianstad. I det här kapitlet beskrivs först organisation, styrning och finansiering på nodgemensam nivå samt de erfarenheter vi har dragit utifrån det gemensamma arbetet i noden. Därefter redogör vi för hur respektive lärosäte har organiserat arbetet med försöksverksamheten tillsammans med skolhuvudmännen samt diskuterar erfarenheter från de konkreta samverkansaktiviteterna som utvecklats och prövats inom ULF i Göteborgsnoden.

Göteborgsnoden – organisation, styrning och finansiering

Under 2021 har arbetet i Göteborgsnoden fortsatt bedrivits i enlighet med den överenskommelse om samverkan mellan lärosätena som undertecknades av lärosätenas rektorer 2019. Överenskommelsen beskriver lärosätenas avsikt att samarbeta, den etablerade samverkansorganisationen samt det innehåll lärosätena har för avsikt att samverka kring. Överenskommelsen ansluter till de definitioner av praktikhänsa forskning som finns i regeringsbeslutet om försöksverksamheten och i de ansvariga universitetens avsiktsförklaring från 2017, och den visar också att lärosätena är eniga om att skolverksamhetens behov ska vara ledstjärna för arbetet i noden.

Samverkansorganisationen består av en styrgrupp med en representant per lärosäte. Representanten leder det egna lärosätets arbete med försöksverksamheten. I styrgruppen medverkar också skolhuvudmännen med en representant.

Under 2021 har verksamheten inom Göteborgsnoden följt den finansieringsplan som beslutades i oktober 2019 (dnr GU 2019/2570). Finansieringsplanen innebär i korthet att Göteborgs universitet avsätter en del av det statliga anslaget för försöksverksamheten för samverkansaktiviteter i noden och vid lärosätena och att lärosätena äskar om medel, samt redovisar egen medfinansiering, för ULF-aktiviteter vid det egna lärosätet. Resterande del av det statliga anslaget nyttjas av Göteborgs universitet, dels till samordning och administration, men i huvudsak för att finansiera praktikhänsa forskningsprojekt.

Förslagen i 2020 års forskningspolitiska proposition om att ULF-verksamheten ska utvecklas och utvidgas innebar ett resurstillskott för 2021. Enligt Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende anslag 2.64 tilldelades Göteborgs universitet ytterligare 3 000 000 kr för 2021. Efter beredning av styrgruppen beslutade rektor vid Göteborgs universitet (dnr GU 2021/1138) i maj 2021 att fördela 2 000 000 kr av dessa medel till samverkanslärosätena efter äskanden och uppvisande av konkreta planer för medlens användning.

I enlighet med beslutet om finansieringsplanen i oktober 2019, och beslutet om extra tilldelning i har de fem samverkanslärosätena tillsammans beviljats 3 945 000 kr under 2021. Göteborgs universitets medelsförbrukning under 2021 uppgår till 5 685 000 kr, vilket inkluderar finansiering av forskningsprojekt, samordning och ledning.

De sex lärosätenas beräknade medfinansiering uppgår till totalt 16 100 000 kr för perioden 2019-2021.

Styrgruppens arbete 2021

Styrgruppen har träffats regelbundet under 2021 och diskuterat och utbytt erfarenheter både om det lokala arbetet som bedrivs i samverkan mellan respektive lärosäte och berörda huvudmän och om det gemensamma arbetet. Under 2021 har det blivit allt tydligare att

erfarenhets- och kunskapsutbytet mellan våra lärosäten bidrar till utvecklingsarbetet vid de egna lärosätena. Till exempel har Göteborgs universitet, i arbetet med att ta fram former, och etablera rutiner, för resultatredovisning från finansierade ULF-projekt, inspirerats av Högskolan Kristianstads väl etablerade redovisningsformer gällande projekt som finansierats av högskolans och huvudmännens forskningsplattform. Ett annat exempel är att Högskolan i Borås har genomfört en intern omorganisation för att synliggöra samverkansuppdraget, i vilket erfarenheterna från noden har varit betydelsefulla. Jönköping University har erfarit att ULF-avtalen har bidragit till att den praktiska forskningen har synliggjorts och legitimerats på lärosätet och till ett ökat intresse för samverkan från huvudmän i regionen.

Principerna för medelsfördelning inom noden har varit en återkommande fråga på styrgruppens möten under 2021. Vi har gemensamt identifierat ett behov av att utveckla och justera de principer för medelsfördelning som har etablerats inom noden. Vi har gjort simuleringar och diskuterat alternativa modeller. Något beslut om reviderade fördelningsprinciper har ännu inte fattats. Däremot har styrgruppen enats om en inriktning för det fortsatta arbetet som i korthet innebär att Göteborgs universitets andel av de medel som universitetet erhåller för ULF-verksamheten successivt ska minska och att medverkande lärosätens andel successivt ska öka.

Överenskommelsen om samverkan mellan lärosätena i Göteborgsnoden avser perioden till och med 2021-12-31 med möjlighet till förlängning. Styrgruppen har inlett arbetet med att revidera, och därmed förlänga, överenskommelsen och beslut är planerat till vårterminen 2022. Vi är fortsatt överens i fråga om överenskommelsens innehåll och ambitionsnivå men emotser uppdatering vad gäller principerna för medelsfördelning (jfr ovan) och i fråga om huvudmännens medverkan i styrgruppen. Vi har inlett ett utvecklingsarbete för att under 2022 leva upp till målsättningen att huvudmännen ska ha två representanter i styrgruppen.

Vidare har styrgruppen inlett diskussioner om hur vi ska utveckla och fördjupa samarbetet mellan lärosätena för att i än högre grad kunna dra nytta av de samordningsmöjligheter som noden innebär. Det gäller till exempel möjligheten att samverka kring genomförandet av praktiska forskningsprojekt eller att genomföra gemensamma aktiviteter som kunskaps- och erfarenhetsutbyte på resultatkonferenser.

Under 2021 medverkade deltagare från Göteborgsnoden i Nationell ULF Bazar som arrangerades digitalt i maj. Flertalet lärosäten i Göteborgsnoden medverkade också, på lärosätesledningsnivå, i rundabordssamtalet som Sveriges Universitets- och högskoleförbund arrangerade tillsammans med ULF:s nationella samordningsgrupp i oktober 2021. Styrgruppen har också haft löpande dialog med den nationella utvärderingen, och bidragit med underlag till utvärderarnas arbete. Till exempel har styrgruppens ledamöter förmedlat kontaktuppgifter från den lokala verksamheten inför distributionen av utvärderarnas enkät våren 2021. Ledamöterna i styrgruppen har också läst och kommenterat utkast till slutredovisning av försöksverksamheten som den nationella samordningsgruppen har tagit fram under året.

Organisation och ledningsformer vid lärosätena i Göteborgsnoden

I det här avsnittet beskrivs organiseringen av försöksverksamheten vid lärosätena i Göteborgsnoden, med särskilt fokus på konstruktion av ULF-avtal och på ledningsformer.

Konstruktionen av ULF-avtal

Inom Göteborgsnoden sker lärosätenas och skolhuvudmännens samverkan inom ramen för ULF-avtal på såväl regional och kommunal nivå som på skolnivå. Göteborgs universitet har

ingått ULF-avtal med tretton kommunala skolhuvudmän och med tre fristående skolhuvudmän i Göteborgsregionen. Högskolan Borås har tecknat ULF-avtal med två kommuner. Chalmers tekniska högskola har tecknat ULF-avtal med tio skolor genom tillägg i befintliga avtal med övningsskolor i lärarutbildningen. Gymnastik- och idrottshögskolan har tecknat ULF-avtal med två kommuner och Jönköping University har ingått ULF-avtal med tre kommuner. Högskolan Kristianstad har dels ett övergripande samverkansavtal med Skånes kommuner (tidigare Kommunförbundet Skåne), dels ULF-avtal med fyra kommuner om samverkan kring en forskningsplattform.

Erfarenhetsutbytet kring ULF-avtalen i noden som vi inledde under 2020, och beskrev i förra årets delredovisning, och har fortsatt med under 2022, visar att det finns skillnader i avtalens konstruktion och syfte som vi kortfattat redogöra för nedan:

Göteborgs universitet har under försöksverksamheten tecknat ULF-avtal med kommunerna i Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö samt med de fristående skolhuvudmännen Fridaskolorna AB, Kunskapsskolan i Sverige AB och KLARA teoretiska gymnasium. Avtalen är undertecknade av Göteborgs universitets rektor och utbildningschef/motsvarande för skolhuvudmännens räkning. Avtalen kan kategoriseras som en övergripande avsiktsförklaring om samverkan mellan parterna. I en bilaga till huvudavtalet specificeras dessutom den konkreta samverkansmodell som parterna har enats kring, det vill säga utlysning av medel för genomförande av ULF-projekt. Avtalskonstruktionen med a) ett huvudavtal i form av en avsiktsförklaring och b) en bilaga som i detalj reglerar samverkansmodellen har fördelen att parterna kan göra löpande justeringar i samverkansmodellen utan att omförhandla huvudavtalet. En central aspekt i den konkreta samverkansmodellen är att den ställer krav på en projektöverenskommelse undertecknad på ledningsnivå inom berörd skolverksamhet. Projektöverenskommelser bifogas ansökningarna om medel för ULF-projekt. Göteborgs universitets ULF-avtal med kommunala huvudmän och fristående skolhuvudmän avsåg initialt perioden till och med 31 december 2020 och förlängdes därefter avseende perioden till och med 31 december 2021.

Högskolan i Borås har tecknat ULF-avtal med Svenljunga kommun och med Borås stad. Dessa avtal är undertecknade på ledningsnivå. I dessa ULF-avtal enas de respektive parterna om syfte och upplägg för de respektive forskningsprojekten samt om övergripande samverkan kring praktisknära forskning.

Chalmers tekniska högskola har dels övergripande avtal, dels avtal om samverkan kring enskilda projekt. De övergripande avtalen samordnas med högskolans avtal om samverkan med övningsskolor i lärarutbildningen. Chalmers har ingått sådana övergripande avtal med tio skolor, varav fem kommunala skolor (två i Göteborgs stad, två i Kungsbacka kommun och en i Härryda kommun) och tre fristående skolor. Avtalen med övningsskolorna, som undertecknas av programansvarig för lärarutbildningen respektive rektorer vid övningsskolorna, reglerar i huvudsak VFU-placeringar men också samverkan mellan lärare på skolan och forskare på Chalmers genom praktisknära forskningsprojekt. I nästa steg, då ett praktisknära forskningsprojekt blivit beviljat, upprättas konkreta samverkansavtal avseende det projekt som finansieras inom försöksverksamheten. Dessa avtal undertecknas av övningsskolans rektor, Chalmersforskarens närmaste chef samt programansvarig för Chalmers lärarutbildning.

Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH) har tecknat ULF-avtal med Haninge kommun och Järfälla kommun. För högskolans del är avtalen undertecknade av rektor medan

utbildningsdirektör/motsvarande har signerat avtalen för huvudmännens räkning. ULF-avtalen vid GIH beskriver ett tvådelat samverkansuppdrag. Den första delen handlar om att utveckla praktisknära forskning med utgångspunkt i befintliga och/eller i närtid planerade praktisknära projekt som lektorerna ansvariga för professions/kompetens- och ämnesutveckling i de två kommunerna uppmärksammat tillsammans med de verksamma lärarna. Den andra delen handlar om att utveckla och pröva modell för kunskapsspridning och kunskapsöverföring.

Jönköping University har ULF-avtal med tre kommuner: Vaggeryds kommun, Habo kommun, och Jönköpings kommun. Avtalen är formulerade som ett tilläggsvillkor till de avtal om verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som finns mellan Högskolan för lärande och kommunikation (HLK) och de kommuner som tar emot studenter. I VFU-avtalet finns en mer generiskt formulerad önskan om samverkan kring utveckling och forskning som detta ULF-avtal preciserar. Avtalen är formulerade med en ambition att projekten ska vara långsiktiga, men tecknas årsvis för att följa medelstilldelningen.

Högskolan Kristianstad har avtal på olika nivåer och med olika konkretionsgrad. Dels har högskolan ett samverkansavtal med Skånes kommuner, dels har högskolan ULF-avtal med Helsingborgs Stad, Hässleholms kommun, Kristianstads kommun och Östra Göinge kommun avseende samverkan kring forskningsplattformen ”Lärande i samverkan”. Avtalen kring forskningsplattformen har signerats av dekanen vid fakulteten för lärarutbildning vid högskolan och utbildningschef/motsvarande hos de fyra huvudmännen. Vidare upprättas konkreta avtal gällande de projekt som finansieras inom ramen för forskningsplattformen kring vilken Högskolan Kristianstad samverkar med fyra kommuner. Projektavtalen vid Högskolan Kristianstad undertecknas efter att specifika projekt beviljats medel.

ULF-avtal för förlängningsperioden 2022-2024

Samtliga lärosäten i Göteborgsnoden har upprättat, eller planerar att upprätta, ULF-avtal med berörda skolhuvudmän avseende ULF-verksamhetens förlängning 2022-2024.

*Göteborgs universitet*s ULF-avtal med kommunala huvudmän och fristående skolhuvudmän avsåg initialt perioden till och med 31 december 2020 och förlängdes därefter avseende perioden till och med 31 december 2021. Under 2021 har företrädare för universitetet och Göteborgsregionen arbetat gemensamt med att ta fram reviderade ULF-avtal för perioden 2022-2024. Förslag till reviderat ULF-avtal har beslutats av Göteborgsregionen och universitetet, och avtalen cirkulerar nu för underskrifter av de tretton kommunala huvudmännen respektive av rektor för Göteborgs universitet. Förnyade kontakter med de fristående skolhuvudmän som sedan tidigare har avtal med universitet ska tas under våren 2022.

Högskolan i Borås avtalar om ULF-projekt med kommunala skolhuvudmän som har ett aktivt VFU-avtal med högskolan. ULF-avtalet med Svenljunga kommun löper till projekttidens slut i juni 2022. Även ULF-avtalet mellan högskolan och Borås stad (Bäckängsgymnasiet) löper enligt projektplan vidare under våren 2022. Projektet avser även att inkomma med en förnyad ansökan i februari 2022 gällande en förlängning från och med hösten 2022.

ULF-avtalen vid *Chalmers tekniska högskola* är, som beskrivits ovan, samordnade med högskolans avtal om övningsskolor i lärarutbildningen. Dessa avtal uppdateras och revideras var tredje år, vilket innebär att även ULF-avtalen kommer att ingå i en regelbunden process för revidering.

Gymnastik- och idrottshögskolans ULF-avtal, som avser perioden till och med december 2021, kommer att förnyas under vårterminen 2022. Högskolan har tillsammans med de berörda skolhuvudmännen inlett arbetet med att revidera och förlänga avtalen. Högskolan har också planer på att under 2022 utöka med ytterligare en kommun.

Jönköping University har upprättat ULF-avtal i form av hängavtal till befintliga avtal med huvudmännen gällande verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Dock med skillnaden att ULF-avtalen uppdateras årligen som en följd av medelstilldelning.

ULF-avtalen vid *Högskolan Kristianstad* är, som framkommer ovan, knutna till högskolans avtal med skolhuvudmännen avseende den gemensamma forskningsplattformen. Dessa avtal revideras var tredje år, vilket även inkluderar ULF-avtalen. En process avseende förnyelse av samverkansavtalet med Skånes kommuner vars ursprungliga avtalsperiod följde försöksverksamhetens tidsperiod har nyligen initierats.

Organisation för styrning och ledning

Nedan beskrivs lärosätenas organisation av försöksverksamhetens ledning. Genomgången visar att lärosätena antingen har placerat ansvaret för ULF vid ett befintligt organ i vilket lärosätet samverkar med skolhuvudmän eller tillskapat nya lednings- eller styrgrupper med anledning av försöksverksamheten. Genomgången visar även att formerna för huvudmännens involvering skiljer sig åt.

Vid *Göteborgs universitet* utgör Lärarutbildningens samverkansråd ledningsorgan för försöksverksamheten. I Lärarutbildningens samverkansråd medverkar Göteborgs universitet, Göteborgsregionen och Göteborgs Stad. I rådet är de tre parterna representerade på ledningsnivå. Från Göteborgs universitet deltar bland andra dekan vid den utbildningsvetenskapliga fakulteten och universitetets rektorsråd i lärarutbildningsfrågor. Skolhuvudmännen representeras av kommunala utbildningschefer men även av cheftjänstemän inom regionen. Samverkansrådet är ett beredande och rådgivande organ. Beslut fattas inom respektive organisation efter förslag och rekommendationer från rådet. För Göteborgs universitets del fattas beslut avseende försöksverksamheten av rektor som projektägare. På skolhuvudmannasidan fattas beslut om försöksverksamheten av respektive skolhuvudman på rekommendation av Utbildningschefsnätverket som är ett av flera nätverkssamarbeten mellan de tretton kommunerna i Göteborgsregionen. Operativt bedrivs arbetet med försöksverksamheten av en projektledningsgrupp. Gruppen leds av projektledare vid Göteborgs universitet och i gruppen ingår också projektledare från regionen och staden. Under 2021 initierade rektor en översyn av ULF-verksamhetens organisation vid Göteborgs universitet i syfte att från och med 1 juli 2022 integrera verksamheten i den ordinarie besluts- och ledningsstrukturen. Översynen ska även säkerställa huvudmännens långsiktiga deltagande i ledningen av ULF-verksamheten och undersöka möjligheten till samorganisering med verksamheten inom forskarskolan Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning (CUL).

Vid *Högskolan i Borås* genomfördes 2021 en organisationsförändring där de pedagogiska miljöerna kring högskolepedagogisk utveckling och forskning samt förskolläro- och lärarutbildningarna samlats i en ny gemensam institution för pedagogiskt arbete. Relaterat till denna organisationsförändring har en ny organisering av samverkansfrågor initierats i syfte att vidareutveckla och möjliggöra en ökad samverkan med skolhuvudmän och skolverksamheter. Inom denna nya infrastruktur har bland annat en extern styrgrupp för samverkan bestående av skolchefer bildats med proprefekt för samverkan som ordförande. I styrgruppen förs dialog med fokus på utveckling och samverkansprojekt som övningsskolor, uppdragsverksamhet,

arbetsintegrerat lärande och ULF-verksamhet. Under 2021 inleddes ett implementeringsarbete inför denna långsiktiga modell för samverkan i syfte att på ett bättre och mer samlat sätt samverka med skolverksamheterna för utveckling av skolverksamhet, lärarutbildning och gemensamma forskningsprojekt genom ULF.

Vid *Chalmers tekniska högskola* fattar programrådet för lärarutbildning beslut om försöksverksamheten. I programrådet ingår representanter för ledningen för Chalmers lärarutbildning, studenter och lärare på utbildningen, samt näringslivsrepresentanter som bland annat består av representanter från Chalmers övningsskolor. För att få en bättre kontinuitet och en bredare kompetens bland de som arbetar med ULF-frågor vid lärosätet upprättades 2021 en lokal arbetsgrupp. Den lokala ULF-gruppen är ett beredande och rådgivande organ medan programrådet är beslutande. Dess uppgifter består i att organisera utlysningen av ULF-medel, verka för utbyte mellan forskningsprojekten samt arbeta med att knyta samman forskningsprojekten med forskare och lärarstudenter som skriver sina examensarbeten.

Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) har inrättat styrgruppen ULF-GIH. Styrgruppen består av en representant för högskolans ledning i form av prefekt för institutionen rörelse, kultur och samhälle (RKS), två lektorer från de kommuner som GIH har ULF-avtal med samt företrädare för huvudmännen. Projektledaren för ULF-GIH ingår också i styrgruppen. Styrgruppen träffas kontinuerligt och sköter kommunikation och information till de olika ingående parterna inom ULF. Styrgruppen diskuterar och fördelar medel till olika insatser inom ULF, stämmer av hur långt de olika projekten kommit, ser över kommunikationsmöjligheter, planerar insatser kring kunskapsspridning av resultat på fortbildnings- och forskningskonferenser och i publikationer samt diskuterar framtida strategier för verksamheten inom ULF

Vid *Jönköping University* är ULF-verksamheten i huvudsak samlad inom forskningsmiljön Praktisk utbildningsforskning vid Högskolan för lärande och kommunikation, och projekten är förlagda till två forskargrupper inom forskningsmiljön. Ett tredje samarbete har också initierats vid forskningsmiljön Lärandepraktiker inom och utom skolan. Kontakterna med skolan sker främst via de involverade lärarna i projekten, men dialog förs också med skolchefer i sedan tidigare etablerade forum.

Vid *Högskolan Kristianstad* leds arbetet med försöksverksamheten av styrgruppen för forskningsplattformen "Lärande i samverkan" med representanter från högskolan och fyra närliggande kommuner. Styrgruppens ordförande är dekan vid Fakulteten för Lärarutbildning vid högskolan och medverkar i styrgruppen gör även högskolans vicerektor med ansvar för forskning och samverkan. Det finns också en verksamhetsledare som är knuten till plattformen. Verksamhetsledaren leder arbetet med att implementera styrgruppens beslut och sköter även det löpande arbetet med plattformens drift.

Samverkansaktiviteter vid lärosätena i Göteborgsnoden

Den lokala ULF-verksamheten, som bedrivs vid lärosätena i samverkan med skolhuvudmännen, rör i huvudsak genomförande av praktisknära forskningsprojekt. Det finns vissa skillnader i lärosätenas tillvägagångssätt när det gäller till exempel formerna och processerna för att identifiera de yrkesverksammas frågeställningar och kunskapsbehov och för att bedöma vilka projekt som ska beviljas medel. Det här avsnittet beskriver på ett övergripande plan skillnader, men också likheter, i lärosätenas tillvägagångssätt.

*Göteborgs universitet*s tillämpar ett ansökningsförfarande i två steg. I steg 1 är tillsvidareanställda hos skolhuvudmännen samt vid Göteborgs universitet behöriga att lämna in forskningsskisser. Forskningsskisserna bedöms av en bedömningskommitté med

representanter för såväl universitetet som skolhuvudmännen. Skisserna som bedöms ha störst potential erbjuds att lämna in en fullständig ansökan i steg 2. Fullständiga ansökningar ställer krav på att huvudsökande är disputerad, att projektet inkluderar minst ett samarbete mellan en forskargrupp och en skola samt att skolhuvudmannen, genom en särskild projektöverenskommelse, intygar att goda förutsättningar skapas för projektets genomförande om det beviljas medel. De fullständiga ansökningarna bedöms av bedömningskommittén enligt de kriterier som definieras i parternas ULF-avtal. Hittills i försöksverksamheten har fjorton tvååriga forskningsprojekt beviljats finansiering, varav åtta projekt i Utlysning 1 (beslut våren 2019) och sex projekt i Utlysning 2 (beslut våren 2020). Utlysning 3 öppnade höstterminen 2021 och beslut om vilka projekt som ska finansieras är planerat till våren 2022.

Resultat från avslutade ULF-projekt sammanställs i rapporter som publiceras på GU:s webb och sprids och diskuteras i olika nätverk hos huvudmännen. Erfarenheter från utlysningarna visar att yrkesverksamma från flertalet huvudmän med ULF-avtal har varit engagerade i ansökningsprocesserna. Samtidigt är de projekt som finansierats koncentrerade till ett färre antal huvudmän. I ULF-avtalen för perioden 2022-2024 har universitetet och huvudmännens enats om att genomföra olika former av samverkansaktiviteter i syfte att stärka kapaciteten att delta i forskningssamarbeten hos samtliga huvudmän i regionen.

Högskolan i Borås har ULF-avtal med Svenljunga kommun och Borås stad. I Svenljunga pågår ULF-projektet "Ett kreativt lärrum som bidrar till inkluderande lärmiljöer". I projektet ingår fyra projektgrupper som leds av fyra forskare från högskolan. De fyra projektgrupperna behandlar: antipluggkultur, aktionsforskning, läsecirklar, föreläsningar samt studier av enskilda begrepp såsom: "critical bifocality" och "tydliggörande pedagogik". Under våren 2022 genomförs interventioner i klassrum (intervjuer, observation, enkäter etc.) med utgångspunkt i "Ett kreativt lärrum som bidrar till inkluderande lärmiljöer".

Vid Bäckängsgymnasiet i Borås pågår ett ULF-projekt kring "Utveckling av feedbackpraktik för att förbättra elevtexter i engelska på gymnasiet". Projektet är kopplat till ett utvecklingsarbete inom Bäckängsgymnasiets ämnesgrupper i engelska. Projektet syftar främst till att på sikt utveckla elevers skrivprocess och förmåga att uttrycka sig skriftligt på engelska, vilket skulle kunna innebära att lärarna behöver förändra sin undervisningspraktik när det gäller feedback elever får på sina texter.

Hittills i försöksverksamheten har forskningssamarbetena vid Högskolan i Borås i huvudsak etablerats genom dialog mellan företrädare för lärosätena och huvudmännen, på olika nivåer och i olika funktioner. Men försöksverksamheten har synliggjort behovet av en ny och förstärkt infrastruktur kring samverkan samt en problematik kring att få till stånd kvalitativa forskningsprojekt. Under 2022 initieras en ny arbetsrutin med en årlig utlysning av ULF-projekt i februari månad. Därigenom synliggörs och hanteras förfrågningar om nya ULF-projekt i en samlad process. Projektmedel kommer att kunna sökas av alla kommuner som har ett aktivt VFU-avtal med högskolan. En första granskning av inkomna ansökningar görs av institutionens forskningsråd. Rådet bedömer framför allt projektets genomförbarhet och dess vetenskapliga förankring. Rådet lämnar ett förslag på utvecklingsbara projekt till Styrgruppen för samverkan som väljer ut vilka projekt som ska utvecklas vidare. Varje projekt som går vidare ska ha en namngiven ledare från skolverksamheten och en namngiven forskare från högskolan som tillsammans ska utveckla projektansökan till komplett projekt med budget och avtal och sedan gemensamt driva projektet. Att tidigt i processen utöka dialog mellan skolverksamheten och forskare om projektet och forskningsfrågorna förväntas bidra till högre kvalitet i projekten. En ULF-koordinator samordnar arbetet med ULF-projekten och arbetar tillsammans med projektgrupper fram ett årligt återkommande ULF-forum.

Chalmers tekniska högskola tillämpar en kombination med ansökningar från övningsskolorna och aktiv medling mellan de som ansöker om projekten och forskare vid högskolan. Rektorer, kontaktpersoner och VFU-handledare på övningsskolorna bjuds in att komma med förslag på forskningsprojekt. Projektförslagen bedöms av den lokala ULF-gruppen med avseende på a) potential och genomförbarhet och b) möjligheten att matcha forskningsfrågorna med forskare från Chalmers med relevant kompetens. Ett förslag på vilka projekt som bör beviljas medel läggs fram till programrådet som fattar beslut i frågan. Därefter förs en dialog med lärarna som skickat in ansökan om vilken forskarkompetens som behövs och i nästa steg arrangeras möten mellan lärarna som skickat in ansökan och de forskare som tillfrågats där man diskuterar möjligheten till samarbete. Målet är också att varje forskningsprojekt ska knyta till sig lärarstudenter som genomför examensarbete inom projektet. Detta anses vara ett värdefullt tillskott både för lärarstudenterna och för forskningsprojekten där studenterna kan bidra med många arbetstimmar. Hittills har tre ansökningsomgångar genomförts och för närvarande är det totalt sju projekt som finansieras, eller har finansierats. Av dessa projekt har två stycken involverat examensarbeten.

Vid *Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH)* har forskningsprojekten initierats och utvecklats i en kontinuerlig dialog mellan högskolan och de två skolhuvudmännen. Dialogen har inkluderat såväl prefekt på RKS vid GIH, och förvaltningsledningen i kommunerna, som verksamma forskare vid högskolan samt lektorer och lärare i kommunerna. I den här processen har kommunanställda lektorer hos huvudmännen, vilka tidigare har disputerat inom ramen för en forskarskola i ämnesdidaktik i ämnet idrottsvetenskap vid GIH spelat en central roll. Urval av projekt har skett genom en identifieringsprocess i samverkan med skolhuvudmännen där att utveckla undervisningen och den vetenskapliga förankringen genom samverkan i praktiktäna projekt har betonats. Därefter har styrgruppen inhämtat synpunkter från medverkande forskare för bedömning av relevans och genomförbarhet.

Tillvägagångssättet har inneburit att GIH har prövat ett nytt förhållning- och tillvägagångssätt till att initiera och genomföra praktiktäna forskningsprojekt. Under 2021 har samverkan fortflöpt med två skriv- och utvecklingsinternat, ett med deltagare från Järfälla och ett med deltagare från Haninge i samverkan med GIH. Kontinuerliga möten på respektive grundskolor och gymnasieskolan har även genomförts. Dessa samlings- och mötesplatser är av största vikt för att utveckla ULF-projekten, säkra kvaliteten samt behålla goda relationer parterna emellan. Erfarenheterna av dessa mötesplatser har varit. Därtill har vikten av förankring hela vägen från skolhuvudmän- rektor/er till lektorsansvarig och vidare till lärargrupp, och motsvarande på lärosätet, rektor-dekan-prefekt/er-forskargrupp-forskare samt undervisande lärare på lärarutbildningen, varit av stor vikt för att säkerställa att modellen för samverkan har kunnat utvecklas och fördjupas.

Vid *Jönköping University* bedrivs samverkan inom ULF mellan tre forskargrupper och skolor och/eller förskolor i tre kommuner. De tre forskargrupperna har tilldelats medel i en intern fördelningsprocess inom högskolan med uppdraget att identifiera, utveckla och bedriva projekt i samverkan. ULF-projektet som genomförs tillsammans med förskolor och skolor i Habo kommun syftar till att beskriva och analysera processen i ett förbättringsarbete för mottagandet av nyanlända barn och elever i förskolan och skolan. Tillsammans med lärare i Jönköpings kommun har forskare från högskolan bedrivit ett ULF-projekt med syfte att bidra med didaktisk kunskap om på vilka sätt dialogisk högläsning kan innebära att yngre elevers språk och läsintresse stärks. I Vaggeryds kommun har högskolans matematikdidaktiska forskargrupp bedrivit ett forsknings-samarbete med samtliga lärare i förskoleklasserna. Resultat från projektet har bidragit till att utveckla matematikundervisningen i förskoleklassen. Projektet har också bidragit med praktiktäna exempel som används på lärarutbildningen.

Forskargrupperna vid Jönköping University har huvudsakligen utgått ifrån sedan tidigare etablerade kontakter, vilka har stärkts och fördjupats genom ULF-verksamheten. Erfarenheterna från försöksverksamheten har samtidigt bidragit till att högskolan från och med 2022 ska pröva ett annat tillvägagångssätt för initiering av praktiktäna forskning som i högre grad bygger på ett utlysningförfarande där ULF-medel kommer att inkluderas i utlysning

Högskolan Kristianstad tillämpar ett ansökningsförfarande där yrkesverksamma i skola och förskola lämna in idéskisser. Krav ställs på samverkan mellan forskare vid högskolan och skolan eller förskolan och i de fall sådan samverkan inte är etablerad kan plattformens styrgrupp och projektledaren förmedla kontakter. Huvudmannarepresentanterna i plattformens styrgrupp bedömer relevansen i de inkomna idéskisserna. Om styrgruppen bedömer en idéskiss som relevant, dels genom att ha förutsättningar att bidra till att utveckla undervisningen i skola och förskola, dels genom att involvera yrkesverksamma i skola och förskola, ombeds sökande att inkomma med en fullständig projektplan, vars vetenskapliga kvalitet bedöms av ett vetenskapligt råd som är knutet till plattformen. De projekt som finansieras via plattformen har alltså bedömts som relevanta av styrgruppen och genomgått granskning av det vetenskapliga rådet som är knutet till plattformen. Det vetenskapliga rådet består av tre forskare från Högskolan Kristianstad och två forskare från andra lärosäten som tillsammans har en bred vetenskaplig kompetens. Vid årsskiftet 2021/2022 hade plattformen beviljat finansiering av totalt elva projekt, varav sex avslutats. Beskrivningar av såväl pågående som avslutade projekt finns på plattformens hemsida: <https://www.hkr.se/fplis>

Erfarenheter och slutsatser

I Göteborgsnoden bedrivs drygt trettio praktiktäna forskningsprojekt i samverkan mellan forskare och yrkesverksamma hos lärosätena och huvudmännen. Avslutningsvis vill vi peka på några nodgemensamma erfarenheter och slutsatser.

Inledningsvis vill vi återknyta till förra årets delredovisning som, något förenklat, beskrev de två olika former för initiering av forskningssamarbeten som har etablerats inom noden, dels en konkurrensutsatt modell, dels en dialogbaserad modell. Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad och till vissa delar Chalmers tillämpar ett konkurrensutsatt förfarande. Här kan yrkesverksamma skicka in forskningsskisser eller anmäla intresse för forskningssamarbeten. Vid Göteborgs universitet och Högskolan Kristianstad säkerställs forskningsfrågornas relevans för skolans verksamhet och dess vetenskapliga kvalitet i formaliserade bedömningsprocesser där företrädare för lärosätena och skolhuvudmännen medverkar. Vid Chalmers kombineras intresseanmälningar från lärare vid övningsskolorna med en aktiv medling där ULF-ansvariga vid lärosätet för dialog med forskare med matchande kompetens.

Vid Gymnastik- och Idrottshögskolan, Högskolan i Borås och Jönköping University har forskningssamarbetena etablerats genom dialog mellan företrädare för lärosätena och skolhuvudmännen, på olika nivåer och i olika funktioner. Vid Jönköping University har ULF koncentrerats till redan befintliga praktiktäna forskningsmiljöer med löpande dialog med skolverksamheter. Vid Högskolan Borås har initiativ till forskningsprojekt tagits av huvudmän, medan projekten vid Gymnastik- och Idrottshögskolan har tillkommit i dialog mellan parterna, först på ledningsnivå och därefter på lärar- och forskarnivå.

Både modellerna har sina specifika för- och nackdelar. En fördel med den konkurrensutsatta modellen med formaliserade bedömningsprocesser avseende till exempel forskningsfrågornas relevans och vetenskapliga kvalitet är transparens och inkludering. En styrka med den dialogbaserade modellen är möjligheten till aktiv medling mellan de yrkesverksammas

identifierade kunskapsbehov och forskarkompetens vid lärosätet liksom forskningens krav på avgränsade frågeställningar.

Under 2021 har det, som har framkommit ovan, skett en utveckling som innebär att ytterligare lärosäten ansluter sig till den konkurrensutsatta modellen. Högskolan i Borås kommer att initiera ett utlysning förfarande avseende ULF-projekt under våren 2022 och Jönköping University planerar att inkludera utlysning av ULF-medel i den utlysning av strategiska forskningsmedel som sker vid högskolan. Även GIH har inlett diskussioner med huvudmännen om ett reviderat förfarande som innebär en något tydligare styrning av samverksaktiviteter men där lärare och fortsatt tillsammans initierar, formulerar och utvecklar forskningsfrågorna. Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad och Chalmers behåller, men vidareutvecklar, sina etablerade modeller. Till exempel har Göteborgs universitet i dialog med berörda huvudmän identifierat ett behov av olika samverkansaktiviteter för att ytterligare stärka kapacitet och beredskapen att delta i forskningssamarbeten hos berörda huvudmän.

Till sist vill vi lyfta fram några exempel som rör spridning av resultat och erfarenheter från den lokala ULF-verksamheten, samt kopplingen till lärarutbildningarna. I april 2022 kommer vi att genomföra en gemensam resultatkonferens dit alla som har varit engagerade i den lokala ULF-verksamheten bjuds in för att ta del av resultat och erfarenheter och för att delta i gruppdiskussioner om den fortsatta utvecklingen av ULF-verksamheten i noden. Konferensen planeras att bli ett årligen återkommande inslag i Göteborgsnodens arbete. Med hänvisning till det rådande pandemiläget kommer 2022 års konferens att genomföras digitalt och i något förkortad form.

Det har också utvecklats en rad olika aktiviteter för spridning av, och erfarenhetsutbyte kring, resultat från den praktiska forskningen. I november varje år arrangerar Jönköping University en konferens som vänder sig till praktiker och där är numera ULF-projekten en stående programpunkt. Göteborgs universitet sammanställer redovisningar från avslutade ULF-projekt i en rapport som sprids och diskuteras i olika nätverk och publiceras på GU:s hemsida. Sammanställningen visar bland annat att forskare och yrkesverksamma från de avslutade ULF-projekten har deltagit, och presenterat resultat och erfarenheter, på en rad olika såväl vetenskapliga som professionsrelaterade konferenser under de senaste åren. Chalmers kommer att genomföra en workshop för projekt som har avslutats under våren 2022. Högskolan Borås genomförde ett ULF-forum hösten 2021 där aktuella ULF-projekt presenterades av skolverksamheter och högskolans forskare. Under dagen ingick även dialog kring erfarenhetsutbyte och idéer för fortsatt utveckling av ULF-verksamhet. Detta ULF-forum för utbyte av kunskap och idéer om praktikbaserad forskning planeras genomföras årligen under oktober månad och både utgöra möjlighet för spridning av forskningsresultat samt främja idéutbyte inför nya projekt. Gymnastik- och idrottshögskolan genomför återkommande konferenser på skolorna och presenterar resultat på högskolans webbplats även om man där erfar konkurrens om utrymme. Vidare kommunicerar GIH resultat på nationella och internationella forskningskonferenser och på professionsrelaterade konferenser. Högskolan Kristianstad har väl etablerade former för kunskapsspridning i anslutning till forskningsplattformen. Till exempel används plattformens seminarier för att sprida information om studier och forskningsresultat, men också för att sprida information om olika sätt att bedriva forskningssamarbeten. Information om studier och forskningsresultat finns även på plattformens hemsida, både i form av referenser till vetenskapliga publikationer (med forskare som primär målgrupp) och i form av bildreportage skapade av professionella kommunikatörer (med yrkesverksamma på skolor och förskolor som primär målgrupp).

När det gäller den praktikhäna forskningens anknytning till lärarutbildningen ser vi, avslutningsvis, stora möjligheter till fortsatt utveckling även om vi också delar en rad positiva erfarenheter. Chalmers har etablerat en struktur som kopplar examensarbeten inom lärarutbildningen till pågående ULF-projekt. Högskolan Kristianstad har bedrivit en pilotverksamhet där lärarstudenter erbjuds möjligheten att skriva praktikhäna examensarbeten i anslutning till pågående forskningsprojekt med handledare såväl från högskolan som från skolverksamheten. Vid Göteborgs universitet har ett flertal examensarbeten inom lärarutbildningen skrivits inom ramen för de finansierade ULF-projekten och det finns också exempel på att yrkesverksamma, som medverkat i ULF-projekt, har deltagit på lärarutbildningens kurser och därigenom ökat de praktikhäna inslagen.

Sammanfattningsvis har Göteborgsnoden identifierat flera områden där det finns en stor potential för fortsatt utveckling. Under perioden 2017-2021 har stor del av arbetet handlat om att utveckla fungerande former för att identifiera och genomföra praktikhäna forskningsprojekt. Genom detta arbete har vi identifierat utvecklingsmöjligheter som rör spridning av resultat och erfarenheter, såväl från praktikhäna forskningsprojekt som från olika samverkansmodeller. Vår planerade resultatkonferens är ett viktigt steg men fler initiativ behövs, till exempel för att göra erfarenhetsutbyte kring forskningsresultat till en ordinarie del av verksamheten såväl vid universitetet som hos huvudmännen, både på skolor och i olika nätverk eller andra samverkansytor. Vi emotser också att involvera ytterligare huvudmän i samarbetet på lokal nivå men också i ledningen av nodens arbete. Likaså strävar vi efter att öka andelen praktikhäna forskningsprojekt vilket kräver fortsatt arbete med att stärka kapaciteten hos olika aktörer att ingå i forskningssamarbeten. Utökad kommunikation med yrkesverksamma på skolor och förskolor, liksom med studenter på lärarutbildningarna, bedömer vi som viktigt framöver.

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN:	Eva Wiberg
TITEL, ORGANISATION:	Rektor, Göteborgs universitet
IDENTIFIKATIONSTYP:	Göteborgs universitet
IDENTIFIKATIONS-ID:	_0ada9bf1-d67a-43b6-b9c4-c4bbdd52e567
DATUM & TID:	2022-02-24 15:39:26 +01:00

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2022-02-24 15:39:31 +01:00
Ref: 1293464
www.gu.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)